The Development and Elaboration in Theravada Tradition of the Mind-body Relationship Described in Early Buddhism

Ven. Naotunne Wimalagnana

මෙම නිබන්ධයේ මූලික අරමුණ වන්නේ සිත හා කය අතර පවත්නා සම්බන්ධතාවයේ ස්වභාවය පිළිබඳ ආදි බෞද්ධ විග්‍රහය ථෙරවාද සම්ප්‍රදාය මගින් සංවර්ධනය කර ඇති අයුරු විමසා බැලීමයි. ප්‍රාග් බෞද්ධ භාරතීය දර්ශනයෙහි මෙන් ම බටහිර දාර්ශනික චින්තාවෙහි ද සිත සහ කය අතර සම්බන්ධයක් පවත්නේ ද? නැතහොත් එසේ නොවන්නේ ද? යනුවෙන් කාය-චිත්ත ගැටලුව පිළිබඳ පුළුල් සංවාදයක් පැවතිණි. බුද්ධකාලීන භාරතීය දර්ශනය තුළ කාය-චිත්ත ගැටලුව සඳහා විසඳුම් දෙකක් දක්නට ලැබේ. එනම් සිත හා කය (ජීවය හා ශරීරය) දෙකක් නොව එකකි (*තං ජීවං තං සරීරං*) යනුවෙන් දක්වෙන ශාශ්වතවාදී අදහස සහ සිත හා කය එකක් නොව දෙකකි (*අඤ්ඤං ජීවං අඤ්ඤං සරීරං*) යනුවෙන් ප්‍රකට වන උච්ඡේදවාදී මතයයි. මෙම මතවාද දෙක ම ආදි බෞද්ධ ඉගැන්වීමෙන් ප්‍රතික්ෂේප වෙයි. සිත හා කය අතර එකිනෙකට සාපේක්ෂ වූ සම්බන්ධතාවක් පවතින අයුරු බෞද්ධ සූත්‍ර රාශියක ම විග්‍රහ වෙයි. ත්‍රිලක්ෂණ ධර්මතාවයත්, ප්‍රතීත්‍යසමුත්පාද න්‍යායත් සිත හා කය අතර පවත්නා සම්බන්ධතාවයේ ස්වභාවය ප්‍රකට කෙරෙන බෞද්ධ ඉගැන්වීමෙහි මූලික පදනමයි. පශ්චාත් බෞද්ධ භාරතීය දර්ශන මගින් ඉදිරිපත් වූ ශාශ්වත හා උච්ඡේදවාදී දාර්ශනික මතවාද බුදුසමයට අභියෝගයක් වූ බැවින් ඒ සඳහා බෞද්ධ ශාස්ත්‍රකාරයන් විසින් මූලික බෞද්ධ සංකල්ප තර්කානුකූල වූත්, දාර්ශනික වූත්, ක්‍රමවේදයක් ඔස්සේ ඉදිරිපත් කරන ලදහ. මෙහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙසින් සිත හා කය අතර පවත්නේ එකිනෙකට සාපේක්ෂ වූ සම්බන්ධතාවයකි යන ආදි බෞද්ධ විග්‍රහය ථෙරවාද ආභිධර්මික ඉගැන්වීම තුළ දීත්, අටුවා සහ

© **Ven. Naotunne Wimalagnana**

[illegible]

මානවශාස්ත්‍ර පීඨ ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය 14 කලාපය 2010, මානවශාස්ත්‍ර පීඨය, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය